

ROMÂNIA

CURTEA DE APEL

SECȚIA A IV-A PENTRU LITIGII DE MUNCĂ ȘI ASIGURĂRI SOCIALE

Prezentul document este supus reglementărilor aflate sub incidența Regulamentului U.E. 2016/679 Cod ECLI
Complet A1

Dosar nr.

ÎNCHIEIRE- Sesizare Înalta Curte de Casație și Justiție

Sedința publică din data de 11 decembrie 2023

Instanța constituită din:

PREȘEDINTE:

JUDECĂTOR:

GREFIER:

S-a luat în examinare apelul declarat de reclamantul _____, în contradictoriu cu pârâta intimată _____ împotriva sentinței civile nr. _____ din 20.06.2023 pronunțată de Tribunalul _____ în dosar nr. _____, având ca obiect drepturi de asigurări sociale.

La apelul nominal făcut în ședință publică se prezintă reprezentanta reclamantului apelant, doamna avocat _____ din cadrul Baroului _____.

Procedura de citare este legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de către greșierul de ședință care învederează că prezenta cauză se află la primul termen de judecată după repunerea pe rol a cauzei.

Se constată că prezenta cauză a fost repusă pe rol pentru a se pune în discuția părților oportunitatea formulării unei sesizări Curții Constituționale sau a unei solicitări de pronunțare a unei Hotărâri prealabile de către Înalta Curte de Casație și Justiție în baza prevederilor art. 519 Cod procedură civilă, iar prin înscrisul înregistrat la dosar la data de 7 decembrie 2023 apelantul și-a exprimat poziția procesuală.

La acest termen de judecată reprezentanta reclamantului susține poziția procesuală exprimată în scris arătând că nu este utilă sesizarea Curții Constituționale având în vedere că toate ordonanțele de urgență, începând cu anul 2010, au fost supuse controlului constituțional și s-a decis că fiecare în parte este constituțională, iar în ce privește sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție aceasta nu este oportună în condițiile în care nu se identifică o chestiune de drept nouă de care să depindă soluționarea pe fond a cauzei și care să nu fi făcut obiectul analizei Curții. Instanța ar putea în mod direct să se pronunțe și să acorde reclamantului drepturile astfel cum prevede legea la acest moment. Invocarea neconstituționalității unei ordonanțe de urgență prin care s-a menținut în plată indemnizația plafonată ar fi inutilă pentru că există deja 12 ordonanțe cu privire la care s-a decis.

Deliberând, pentru a evita o practică neunitară, Curtea urmează a dispune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, urmând totodată să suspende judecata prezentei cauze în temeiul art. 520 alin.1 și 2 Cod proc.civ. și pune în vedere reprezentantei apelantului să depună eventual la dosar întrebări care să fie adresate Curții.

CURTEA

Deliberând asupra cererii de sesizare dedusă judecătii, constată următoarele:

Prin încheierea dată în ședința publică de la data de 14 noiembrie 2023, Curtea a pus în discuție oportunitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la problematica ce face obiectul litigiului dedus judecătii.

În acest sens, în temeiul art. 519 alin. 1 Cod procedură civilă, Curtea reține următoarele:

I. Constată admisibilitatea sesizării, în conformitate cu prevederile art. 519 Cod procedură civilă, motivat de faptul că:

1. există prezenta cauză, în curs de judecată, în ultimă instanță, aflată în competența legală a unui complet de judecată al curții de apel investit să soluționeze cauza;

2. de lămurirea modului de interpretare a dispozițiilor **art. 5 alin. 1 lit. o) din Legea 341/2004**, așa cum a fost modificat de pct. 10 al art. I din ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 95 din 29 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial nr. 969 din 30 decembrie 2014: „(1) *Persoanele prevăzute la art. 3 alin. (1) lit. b), precum și la art. 3¹ lit. b), care îndeplinesc condițiile prezentei legi beneficiază și de următoarele drepturi: [...] o) acordarea unei indemnizații lunare, adăugată la pensia pentru limită de vârstă, echivalentă cu un coeficient de 0,6, calculată pe baza coeficienților de multiplicare aplicați asupra câștigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat. aferent anului pentru care se face plata.*”, în sensul în care să se stabilească dacă prevederile legale prin care s-a dispus, în mod succesiv, an de an, menținerea acestei indemnizații la nivelul avut în anul 2010, au fost de natură să afecteze însăși existența dreptului sau caracterul previzibil al normei, creând incertitudine cu privire la existența acestor drepturi;

3. problema de drept enunțată este nouă, deoarece, prin consultarea jurisprudenței, s-a constatat că asupra acestei probleme Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat printr-o altă hotărâre și nici nu s-a conturat o practică statornică și îndelungată asupra acestui tip de litigii pentru a se putea vorbi despre cristalizarea unei jurisprudențe constante în acest sens. De asemenea, problema de drept nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, conform evidențelor Înaltei Curți de Casație și Justiție, consultate astăzi, 01.03.2024;

4. problema de drept este una calificată, necesitând cu pregnanță o interpretare unitară asupra sa, în scopul asigurării egalității de tratament cetățenilor cărora li se aplică și totodată, pentru a se asigura aplicarea legii la nivelul exigențelor ce rezultă din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și protocoalele la aceasta (art. 1 din Primul protocol adițional la Convenție).

II. Expunerea succintă a procesului :

Prin acțiunea înregistrată, reclamantul solicită obligarea pârâtei la recalcularea indemnizației lunare adăugate la pensia pentru limită de vârstă, datorată în considerarea calității sale de LUPTĂTOR PENTRU VICTORIA REVOLUȚIEI ROMÂNE DIN DECEMBRIE 1989, prin raportare la câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat aferent anului pentru care se face plata, cu consecința achitării lunare a sumei stabilite după recalculare, precum și a sumelor stabilite ca fiind datorate retroactiv ca urmare recalculării indemnizației, în termen de cel mult 30 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii, cu dobândă legală penalizatoare datorată, începând cu a 31-a zi și până la plata efectivă a sumei.

Prin *sentința civilă nr. 1587/2023, pronunțată la data de 20.06.2023 de Tribunalul Cluj*, a fost admisă excepția prescripției extinctive invocate de pârâtă pentru pretențiile anterioare datei de 03.02.2020 și a fost respinsă ca prescrisă pentru această perioadă acțiunea formulată și precizată, iar în rest, respinsă ca neîntemeiată.

În ceea ce privește *fondul cauzei*, s-a reținut că reclamantul este beneficiarul *indemnizației lunare* prevăzută de Legea nr 341/2004, începând cu 09.08.2011, așa cum rezultă din decizia nr. 172066/19.01.2013 și că vizavi de această chestiune au fost adoptate mai multe acte normative prin care legiuitorul a procedat la plafonarea cuantumului.

În acest sens, instanța a reținut incidența prevederilor art. 16 alin. 2 din Legea nr. 12/2010 (pentru anul 2010), respectiv art. IV alin.1 din OUG nr. 95/2014, intrată în vigoare la 01.01.2015, prin s-au adus modificări și completări Legii nr. 341/2004, precum și art. 12 alin. 2 din OUG nr. 57/2015, art. 11 alin. 2 din OUG nr. 99/2016, art. 1 alin. 3 din OUG nr. 9/2017, art. 12 alin. 2 din OUG nr. 90/2017 și art. 40 alin. 2 din OUG nr. 114/2018.

Prin urmare, cuantumul indemnizației lunare s-a aflat sub incidența unor norme tranzitorii succesive, fiind plafonat la nivelul anului 2010, moment de la care nu a mai putut fi calculat prin raportare la câștigul salarial mediu brut, aferent anului în care se face plata, așa cum prevede Legea nr. 341/2004, ci prin raportare la cuantumul din anul trecut, pentru toată perioada 2011-2019, inclusiv, așa încât cuantumul de 1.102 lei pentru indemnizația lunară s-a stabilit în raport de dispozițiile legale anuale care au plafonat acest cuantum, urmare a voinței legiuitorului care, anual, a intervenit prin acte normative în acest sens.

La data de 18.12.2022, prin OUG nr. 130/17.12.2021 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, s-a stabilit la art. IX pct. 2 că *„În anul 2022 indemnizațiile stabilite în baza Legii recunoștinței pentru Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977 nr. 341/2004 cu modificările și completările ulterioare, se acordă în cuantumul convenit sau aflat în plată în luna decembrie 2021.”*

Or, reclamantul nu beneficiază de indemnizația reparatorie lunară, ci doar de indemnizația lunară, și având în vedere aspectele arătate, ținând cont de succesiunea acestor acte normative și coroborat cu prevederile Deciziei nr. 747/2018 a Curții Constituționale, potrivit căreia indemnizațiile prevăzute de Legea nr. 341/2004 se acordă la același nivel cu cel din anul precedent, indemnizația lunară convenită reclamantului a fost corect calculată, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

Prin *apelul formulat*, reclamantul critică hotărârea primei instanțe, apreciind-o nelegală și netemeinică, motivat de faptul că din *sentința atacată* rezultă că instanța nu a reținut cele invocate și a respins cererea pe motiv că legiuitorul a procedat la plafonarea cuantumului indemnizației, însă fără a analiza legalitatea măsurii, respectiv dacă în prezent indemnizația a fost calculată conform modificărilor aduse prin OUG nr. 95/2014, cum era corect, de altfel.

Or, urmare a modificării legii, pârâta avea obligația de a recalcula indemnizația în acord cu legea în vigoare și cel mult prin decizia emisă se putea statua că se menține în plată indemnizația la nivelul anterior, conform actului normativ, nicidecum să nu emită o decizie de recalculare.

Totodată, aspectele legate de plafonarea indemnizației țin de punerea în executare a deciziei de plată a drepturilor, iar nu de modul de stabilire, motiv neanalizat de instanță.

Faptul că prin OUG nr. 95/2014 nu s-a prorogat termenul de la care se aplică modul de calcul prevăzut de modificarea Legii nr. 341/2004, cum susține de altfel pârâta, rezultă din prevederile de la art. IV din ordonanță, în care se arată expres că în anul 2015 se mențin în plată la nivelul acordat pentru luna decembrie 2014, indemnizațiile prevăzute de Legea nr. 341/2004, mențiune reluată în toate ordonanțele de menținere în plată. Însă, urmare a neanalizării susținerilor invocate, instanța de fond a stabilit în mod nelegal că indemnizația lunară convenită a fost corect calculată, raportat la succesiunea actelor normative coroborată cu prevederile Deciziei Curții Constituționale nr. 747/2018.

Cu toate acestea, prin deciziile Curții Constituționale prin care s-a analizat constituționalitatea fiecărei ordonanțe de menținere în plată a indemnizației prevăzute de Legea nr.

341/2004, începând cu OUG nr. 83/2014 și finalizând cu OUG nr. 168/2022, s-a statuat că în ansamblu sunt constituționale prin raportare la motivele concrete pentru care s-a luat măsura, relevante fiind și statuările din decizia Curții Constituționale nr. 42/22.01.2014 și decizia Curții Constituționale nr. 538/15.07.2013, indicată exemplificativ.

Curtea Constituțională a reținut astfel prin Decizia nr. 42/2014 că: „deși autoritățile au dreptul de a dispune cu privire la acordarea drepturilor bănești pretinse de autorii excepției de neconstituționalitate, restrângerea ori suspendarea acestor drepturi și în viitor, în condițiile în care textele de lege care le prevăd nu au fost abrogate, ar putea justifica întrebarea dacă aceste drepturi mai există și dacă nu cumva textele de lege care le prevăd au fost în fapt lipsite de eficiență, așa încât speranța titularilor acestor drepturi, deși are suport legal, este în realitate lipsită de conținut. Astfel, deși formal limitată în timp, respectiv durata unui an calendaristic, măsura de suspendare repetată a acestor drepturi pentru mai mulți ani la rând, ar putea afecta caracterul previzibil al normelor de lege, creând incertitudine cu privire la existența acestor drepturi.”

Așadar, atâta timp cât legiuitorul a stabilit acest drept diferențiat pe categoriile de revoluționari sau în cadrul aceleiași categorii, iar dintre persoanele din aceeași categorie unii beneficiază de modul de calcul prevăzut de lege, iar alții nu, există categoric discriminare.

Pe cale de consecință, întrucât indemnizația plătită este calculată și în prezent la nivelul salariului mediu din anul 2010, de 1836 lei ($1836 \text{ lei} \times 0.6\% = 1101,6$), total diferit de modul de calcul prevăzut de legea în vigoare, alte persoane beneficiind de acest mod de calcul, iar prin plafonarea la această sumă, dispozițiile legale care prevăd acordarea lor sunt lipsite de eficiență.

Prin *întâmpinarea* formulată, pârâta invocă în primul rând, excepția prescripției dreptului material la acțiune, raportat la art. 2506 alin. 1, art. 2517 din Codul civil, respectiv art. 179 alin. 2 din Legea 263/2010.

De asemenea, invocă excepția inadmisibilității, în considerarea faptului că petitul referitor la coeficientul de 0,6 din modificarea de acțiune nu a trecut de procedura prealabilă, fiind formulat direct în instanță, fără a exista un act administrativ sau un refuz de soluționare din partea Casei de pensii.

În subsidiar, privitor la pretenția vizând modul de calcul al coeficientului de 0,6 de la art. 5 alin. 1 lit. o), susținerile nu au bază legală.

În fundamentarea apărărilor, arată, în esență, că statul este îndreptățit în a lua măsuri temporare, așa cum reiese din Decizia CCR nr. 477/2018 și că dispozițiile Legii nr. 341/2004, așa cum a fost modificată prin OUG nr. 95/2014 și O.G. nr. 1/2015, termenul de acordare a indemnizațiilor în sensul celor reglementate a fost prorogat succesiv prin acte normative.

În acest sens, reiterează și considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 477/2018, respectiv ale Deciziilor nr. 482/2014 și nr. 151/2018.

III. Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea problemei de drept:

La data de 14.12.2023, apelantul Mărginean Ioan a depus la dosar punctul de vedere față problema de drept ridicată în cauză și a arătat, în esență, că luarea măsurilor de menținere în plată, de peste 8 ani de când s-a modificat legea și, anterior, de încă 5 ani, încalcă dispozițiile art. 1 Protocolul 1 la CEDO, astfel încât interpretarea trebuie făcută în sensul aplicării directe a dispozițiilor convenționale, cu consecința aplicării imediate dispozițiilor art. 5 alin.1 lit. o din Legea nr. 341/2004 modificat prin OUG nr. 85/2014.

Pârâta nu a formulat vreun punct de vedere.

IV. Punctul de vedere motivat al completului de judecată:

- 1. Redarea normei de drept interne ce urmează a fi supusă dezlegării Înaltei Curți de Casație și Justiție:**

Art. 5 alin. 1 lit. o) din Legea 341/2004, așa cum a fost modificat de pct. 10 al art. I din ordonanța de urgență nr. 95 din 29 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial nr. 969 din 30 decembrie 2014: „(1) *Persoanele prevăzute la art. 3 alin. (1) lit. b), precum și la art. 3¹ lit. b), care îndeplinesc condițiile prezentei legi beneficiază și de următoarele drepturi: [...] o) acordarea unei indemnizații lunare, adăugată la pensia pentru limită de vârstă, echivalentă cu un coeficient de 0,6, calculată pe baza coeficienților de multiplicare aplicați asupra câștigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata.*”.

Art. 14 din Legea nr. 118/2010: „De la data intrării în vigoare a prezentei legi se reduc cu 15% următoarele drepturi: (...) d) indemnizațiile prevăzute de Legea recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare.”.

Art. 10 din Legea nr. 285/2010: „(1) Începând cu luna ianuarie 2011, drepturile prevăzute la art. 2 alin. (1) lit. a), b) și d) și alin. (4), art. 13 și 14 din Legea nr. 118/2010 privind unele măsuri necesare în vederea restabilirii echilibrului bugetar, cu modificările și completările ulterioare, se majorează cu 15% față de cuantumul aflat în plată în luna octombrie 2010. (...)”.

Art. 3 alin. 2 din O.U.G. nr. 19/2012: „(2) Începând cu luna iunie 2012, cuantumul drepturilor prevăzute la art. 14 din Legea nr. 118/2010, cu modificările și completările ulterioare, se majorează cu 2,3% față de cuantumul aflat în plată în luna mai 2012, fără a depăși nivelul în vigoare în luna iunie 2010.”.

Art. 1 din O.U.G. nr. 84/2012: „În anul 2013 se mențin în plată la nivelul acordat pentru luna decembrie 2012 drepturile prevăzute la art. 1 și art. 3-5 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 19/2012 privind aprobarea unor măsuri pentru recuperarea reducerilor salariale, aprobată cu modificări prin Legea nr. 182/2012.”.

Art. 14 lit. l) din O.U.G. nr. 103/2013: „În anul 2014 se mențin în plată la nivelul acordat pentru luna decembrie 2013 următoarele drepturi: (...) l) indemnizațiile prevăzute de Legea recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare.”.

Art. 13 alin. 1 lit. j) din O.U.G. nr. 83/2014: „În anul 2015 se mențin în plată la nivelul acordat pentru luna decembrie 2014 următoarele drepturi: (...) j) indemnizațiile prevăzute de Legea recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare.”.

Art. IV alin. 1 din OUG nr. 95/2014, intrată în vigoare la 01.01.2015, prin s-au adus modificări și completări Legii nr. 341/2004: „(1) În anul 2015 se mențin în plată la nivelul acordat pentru luna decembrie 2014 indemnizațiile prevăzute de Legea recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare.”.

Art. 12 alin. 2 din OUG nr. 57/2015: „(2) În anul 2016, indemnizațiile stabilite în baza Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989 și pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, se acordă în cuantumul convenit sau aflat în plată în luna decembrie 2015.”.

Art. 11 alin. 2 din OUG nr. 99/2016: „(2) În perioada 1 ianuarie-28 februarie 2017, indemnizațiile stabilite în baza Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului-Lupeni - august 1977 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, se acordă în cuantumul convenit sau aflat în plată în luna decembrie 2016.”.

Art. 1 alin. 3 din OUG nr. 9/2017: „(3) Prevederile art. 1 alin. (3)-(5), art. 2-4, art. 5 alin. (2)-(4) și art. 6-11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2016 privind unele măsuri pentru salarizarea personalului plătit din fonduri publice, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, se aplică în mod corespunzător și în perioada 1 martie-31 decembrie 2017.”.

Art. 12 alin. 2 din OUG nr. 90/2017: „(2) În anul 2018, indemnizațiile stabilite în baza Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, se acordă în cuantumul convenit sau aflat în plată în luna decembrie 2017.”.

Art. 40 alin. 2 din OUG nr. 114/2018: „(2) În perioada 2019-2021, indemnizațiile stabilite în baza Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului-Lupeni - august 1977 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, se acordă în cuantumul convenit sau aflat în plată în luna decembrie 2018.”.

Art. IX pct. 2 din OUG nr. 130/17.12.2021: „(2) În anul 2022 indemnizațiile stabilite în baza Legii recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, se acordă în cuantumul convenit sau aflat în plată în luna decembrie 2021.”.

Art. XVIII din O.U.G. nr. 168/2022: „În anul 2023 se mențin în plată la nivelul acordat/cuvenit pentru luna decembrie 2022: (...); n) indemnizațiile stabilite în baza Legii nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare.”.

2. Redarea oricăror altor norme de drept interne apreciate a fi relevante pentru analiză:

Art. 16 alin. 2 din Legea nr. 12/2010 (pentru anul 2010): „(2) Salariul mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010 este de 1.836 lei.”;

3. Jurisprudența Curții de Apel Cluj:

Prin decizia nr. _____, pronunțată la data de 03.05.2022 de Curtea de Apel _____, a fost admis apelul declarat de pârâtă, și schimbată în parte sentința în sensul respingerii ca nefondată, în întregime, a acțiunii formulate de reclamant în contradictoriu cu pârâta Casa de Pensii.

Așadar, prin considerente s-a dat eficiență efectului pozitiv al autorității de lucru judecat care împiedică repunerea în discuție a aspectului plafonării legale a indemnizației și a inaplicabilității reperului salariului mediu brut și s-a reținut că plafonarea legală a indemnizației la nivelul convenit în luna decembrie 2014 în discuție a fost prelungită în mod succesiv, contrar considerentelor sentinței atacate, și după anul 2016 prin OUG nr. 57/2015, OUG nr. 99/2016, OUG nr. 9/2017, OUG nr. 90/2017, OUG nr. 114/2017 și OUG nr. 130/2021, astfel încât caracterul special al acestor prevederi legale se opune demersului reclamantului.

Prin decizia civilă nr. _____ din 09.10.2023, pronunțată de Curtea de Apel _____ a fost admis în parte apelul declarat de reclamant, cu consecința schimbării în parte a sentinței privitor la cheltuielile de judecată convenite acestora, păstrând în rest dispozițiile sentinței atacate prin care s-a admis în parte acțiunea formulată de reclamant, în calitate de moștenitori ai defunctului, fiind obligată pârâta să plătească acestora sumele reținute cu titlu de contribuție de asigurări sociale de sănătate calculată asupra indemnizației prevăzută de Legea nr. 341/2004 începând cu data de 10.10.2017 până la 15.06.2020, sume ce să fie actualizate cu rata inflației, precum și dobânda legală penalizatoare aferentă acestor sume, începând cu data reținerii fiecărei sume și până la data plății efective. S-au respins ca neîntemeiate pretențiile cuprinse în completare la acțiune, astfel cum a fost precizată.

Printre considerente, instanța a reținut că susținerea autorilor excepției nu reprezintă o veritabilă critică de neconstituționalitate a textelor de lege criticate, ci vizează, în realitate, aplicarea diferită a legii de către instanțele judecătorești, iar că discriminarea nu se poate raporta la jurisprudența divergentă în materie, în condițiile în care jurisprudența nu constituie un izvor de drept, singurele hotărâri judecătorești cu caracter obligatoriu fiind cele pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în cadrul recursurilor în interesul legii și cele pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

4. Jurisprudența națională:

Prin decizia civilă nr. _____ din 01.11.2023, pronunțată de Curtea de Apel _____, a fost respins ca nefondat apelul formulat de Casa Județeană de Pensii și admis apelul declarat de apelantul contestator, cu consecința schimbării în parte a sentinței în sensul obligării pârâtei la restituirea reclamantului a sumelor reținute din indemnizațiile lunare primite pentru titlul de Luptător remarcat prin fapte deosebite pentru victoria Revoluției din decembrie 1989, cu titlul de contribuție CASS, în perioada 23.09.2016-16.06.2020.

În considerarea acestei soluții, s-a reținut și că „Fără a fi vorba despre o abrogare a dispozițiilor Legii nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, nefiind incident principiul după care *lex posterior contraria abrogat*, în realitate, situația supusă interpretării vizează eficiența unei legi temporare, care, având caracter derogatoriu și excepțional, se aplică pentru intervalul de timp în care îi este justificată activitatea, derogând de la norma anterioară care, deși ea însăși specială, are suspendate efectele pe perioada de timp pentru care se justifică acțiunea legii temporare. Faptul că legiuitorul nu a apelat la modificarea expresă a textului Legii nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, în privința plății indemnizațiilor nu reprezintă decât o opțiune a acestuia pentru o eventuală revenire la dispozițiile legii atunci când situația economică o va permite.”.

Prin decizia civilă nr. _____ din 26.10.2023 pronunțată de Curtea de Apel _____, a fost respins apelul Casei de Pensii și admis în parte apelul reclamantului, cu consecința respingerii, ca neîntemeiată, a cererii reclamantului de obligare a pârâtei la plata indemnizației integrale prevăzută de art. 5 alin. 1 lit. o din Legea nr. 341/2004 cu dobânda legală și coeficienții de inflație începând cu luna iulie a anului 2017.

S-a notat printre altele că, potrivit forului constituțional, dreptul la indemnizație reparatorie nu reprezintă un drept fundamental, astfel că legiuitorul are libera apreciere asupra instituirii unor astfel de beneficii, precum și a stabilirii condițiilor și criteriilor de acordare. Ca atare, indemnizația se acordă în condițiile Legii nr. 341/2004, astfel cum a fost modificată și completată prin Ordonanța

de urgență a Guvernului nr. 95/2014 și Ordonanța Guvernului nr. 1/2015. Or, deși temeiul moral al acordării acestor beneficii, izvorât din sentimentul de recunoștință pentru cei care, prin jertfa și contribuția proprie, au condus la căderea regimului comunist și la instaurarea democrației, este incontestabil, acesta nu constituie totuși, potrivit Constituției, o obligație de reglementare a statului în acest sens, neputându-se vorbi, astfel, de existența unui drept fundamental la obținerea unor indemnizații în virtutea calității de Luptător Remarcat prin Fapte Deosebite în cadrul Revoluției din Decembrie 1989. De asemenea, indemnizația de revoluționar are un caracter reparatoriu, iar legiuitorul are deplina competență de a stabili condițiile și criteriile de acordare a acesteia, în temeiul art. 61 alin. (1) din Legea fundamentală.

Și prin **decizia civilă nr. _____ din 29.11.2022 pronunțată de Curtea de Apel _____**, a fost admis apelul pârâtei și schimbată în tot sentința civilă atacată, cu consecința respingerii cererii de chemare în judecată formulată de reclamant ca neîntemeiată, Curtea notând că *„A nega posibilitatea legiuitorului de a modifica sau de a abroga o normă ar însemna negarea competenței sale legislative, ceea ce este inadmisibil. Din contră, legiuitorul, fie originar, fie delegat, trebuie să vegheze la asigurarea stabilității economice a țării și să ia măsuri în consecință [...] Curtea Constituțională a mai reținut că dispozițiile legale prin care se plafonează anumite indemnizații instituite de Legea nr. 341/2004 nu pot conduce la încălcarea principiilor statului de drept sau ale legalității și supremației Constituției, aceste indemnizații nefiind drepturi fundamentale. Așadar, cât timp instanța constituțională a declarat că toate aceste acte normative prin care s-au plafonat indemnizațiile acordate în temeiul L. nr.341/2004 sunt constituționale, instanța de drept comun nu le poate înlătura, ci este obligată să le aplice, în limitele în care au fost adoptate.”*

În sensul acestei concluzii a dispus și Curtea de Apel _____ prin **decizia nr. _____ din 24.05.2022.**

ÎN SENS CONTRAR s-a statuat prin sentința civilă nr. _____ din 25.02.2022 a Tribunalului _____, prin care s-a admis acțiunea și a fost obligată pârâta să recalculeze indemnizația lunară adăugată la pensia pentru limită de vârstă datorată reclamantului prin raportare la câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat aferent anului pentru care se face plata, soluție menținută prin decizia civilă nr. _____ din 04.10.2022 a Curții de Apel Pitești.

5. Punctul de vedere al completului de judecată asupra chestiunii de drept sesizate:

În esență, problema reală ce se ridică din punct de vedere juridic pe marginea chestiunii menținerii cuantumului indemnizației lunare stabilite în baza *Legii recunoștinței pentru Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977, nr. 341/2004 la nivelul stabilit pentru anul 2010, deci cu 15 ani în urmă*, este cea legată de asigurarea efectivității dreptului, respectiv, din punct de vedere procesual, a unui real acces la instanță pentru ocrotirea unui drept de proprietate (analizat din perspectiva ocrotirii creanțelor ce își au un suficient izvor în legea internă, încât să dea naștere unei așteptări legitime), legat de această indemnizație.

Dacă ea a fost calculată, la nivelul anului 2010, în raport de un câștig salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale în cuantum de 1.836 de lei (conform dispozițiilor art. 16 din Legea nr. 12/2010 a bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2010), același nivel al indemnizației s-a menținut până în prezent, prin mecanismul rostogolirii în plată, an de an, a cuantumului avut în anul precedent, deși nivelul salariului mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat a crescut la 6.789 lei în anul 2023 (art. 17 din Legea nr. 369/2022).

Or, conform dispozițiilor art. 5 alin. 1 lit. o) din Legea nr. 341/2004, modificată prin O.U.G. nr. 95/2014, această indemnizație lunară era menită să fie actualizată **anual**, prin aplicarea aceluiași coeficient de multiplicare (0,6) utilizat inițial la stabilirea indemnizației, asupra *câștigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat și aprobat prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat, aferent anului pentru care se face plata.*

Contrarietatea situației în care au fost puși beneficiarii acestui text de lege derivă din faptul că, pe măsură de nivelul câștigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat a crescut de la an la an, s-a conturat treptat și tot mai grav evidența nerealizării scopului legii, datorită acestei mențineri în plată a nivelului calculat pentru anul 2010 al acestei indemnizații.

Astfel, potrivit legilor anuale ale bugetului asigurărilor sociale de stat, câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat a crescut **de la 1.836 lei** în anul 2010 la:

- 2.022 lei în anul 2011 (art. 15 din Legea nr. 287/2010);
- 2.117 lei în anul 2012 (art. 17 din Legea nr. 294/2011);
- 2.223 lei în anul 2013 (art. 16 din Legea nr. 6/2013);
- 2.298 lei în anul 2014 (art. 16 din Legea nr. 340/2013);
- 2.415 lei în anul 2015 (art. 16 din Legea nr. 187/2014);
- 2.681 lei în anul 2016 (art. 15 din Legea nr. 340/2015);
- 3.131 lei în anul 2017 (art. 16 din Legea nr. 7/2017);
- 4.162 lei în anul 2018 (art. 15 din Legea nr. 3/2018);
- 5.163 lei în anul 2019 (art. 15 din Legea nr. 47/2019);
- 5.429 lei în anul 2020 (art. 15 din Legea nr. 6/2020);
- 5.380 lei în anul 2021 (art. 15 din Legea nr. 16/2021);
- 6.095 lei în anul 2022 (art. 15 din Legea nr. 318/2021);
- 6.789 lei în anul 2023 (art. 17 din Legea nr. 369/2022).

Într-o comparare procentuală, ceea ce reprezenta, la nivelul anului 2010, **60%** din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat aferent aceluși an, fiind cuantumului acordat în plată ca indemnizație pentru luptătorii pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, a ajuns, la nivelul anului 2023, să reprezinte **doar 16,23%** din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat aferent acestui an. Cu alte cuvinte, **la nivelul anului 2023, în aplicarea dispozițiilor în vigoare din Legea nr. 341/2004 ar trebui să se plătească un cuantum de 4.074 lei, și în loc de acesta, se plătesc 1.102 lei, deci un procent de 27% din cât ar fi îndreptățit beneficiarul în absența măsurilor de menținere în plată a cuantumului acestei indemnizații la nivelul anului 2010.**

Așa fiind, se constată că o mică diferență ce a existat inițial între cuantumul indemnizației, calculat conform dispozițiilor Legii nr. 341/2004, și cuantumului păstrat în plată, prin rostogolire, an de an, **a devenit treptat o diferență care nu poate fi trecută cu vederea și care practic rupe orice raport de proporționalitate între intenția legiuitorului, exprimată printr-o dispoziție legală în vigoare** (art. 5 alin. 1 lit. o) din Legea nr. 341/2004, modificată prin O.U.G. nr. 95/2014), **și realitatea juridică.**

Acest drept financiar corespunde unei recunoașteri a meritelor beneficiarilor în crearea sistemului democratic actual, această din urmă recunoaștere fiind referită în chiar cuprinsul primului articol al Constituției României, unde la alineatul 3 sunt afirmate idealurile Revoluției din decembrie 1989 ca reper al statului de drept, democratic și social – România (*(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.*).

Ca atare, această recunoaștere a valorilor Revoluției din decembrie 1989 nu este una opțională, ci una pe care statul și-a însușit-o ca fundamentală, ca reprezentând o piatră de temelie a edificiului statal. În consecință, interpretarea și aplicarea dispozițiilor Legii nr. 341/2004 a recunoștinței pentru Victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta

muncitorească anticomunistă de la Braşov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977 trebuie să se facă ținând seama de acest principiu constituțional, afirmat încă din primul articol al Constituției. Consecința este că nu va putea fi analizat acest drept la recunoștință, pe care îl afirmă Legea nr. 341/2004 inclusiv printr-o componentă financiară, ca și prin alte elemente concrete de manifestare, decât **păstrând ideea importanței centrale a Revoluției Române din Decembrie 1989 în dezvoltarea democrației actuale.**

Deosebit de important de reținut, în context, este faptul că textul art. 5 alin. 1 lit. o) din Legea 341/2004 nu a fost abrogat, el este în vigoare, însă prin dispoziții anuale cuprinse inițial în Legea nr. 118/2010 și Legea nr. 285/2010, iar apoi în ordonanțe privind măsurile fiscale anuale, cuantumul dreptului a fost menținut la nivelul anului 2010 până în prezent.

Este statuat de către CEDO, printr-o amplă jurisprudență, că efectivitatea dreptului de proprietate trebuie analizată nu doar în raport de bunuri actuale, ci și în raport de active, inclusiv creanțe, despre care reclamantul poate susține că are cel puțin o „așteptare legitimă”. Pentru ca o „așteptare” să fie „legitimă”, aceasta trebuie să aibă o natură mai concretă decât o simplă speranță și să se bazeze pe o prevedere legală sau pe un act juridic, precum o hotărâre judecătorească, care să aibă legătură cu dreptul patrimonial în cauză [Kopecký împotriva Slovaciei (MC), pct. 49-50; Centro Europa 7 S.R.L. și di Stefano împotriva Italiei (MC), pct. 173; Saghinadze și alții împotriva Georgiei, pct. 103; Ceni împotriva Italiei, pct. 39; Béláné Nagy împotriva Hungary (MC), pct. 75].

Fiind evident că dreptul pe care îl afirmă reclamantul în prezenta cauză este **unul de natură patrimonială și că el își are temeiul într-o dispoziție legală în vigoare**, rămâne așadar de analizat, din perspectiva protecției superioare a drepturilor omului în lumina jurisprudenței CEDO, dacă măsurile de austeritate aplicate prin actele normative anuale, prin care s-a menținut în plată cuantumul acestei indemnizații la nivelul anului 2010, corespund sau nu standardelor CEDO relative la proporționalitatea ingerinței statului în atari condiții în ce privește dreptul de proprietate astfel conturat.

Or, ceea ce Curtea EDO a privit ca proporțional au fost măsuri de reducere a anumitor drepturi la asigurări sociale și salariale într-un context general marcat de criză economică, în care ingerința a fost limitată în timp [Da Conceição Mateus și Santos Januário împotriva Portugaliei (dec.), pct. 28-29], iar măsurile nu au fost disproporționate, nu au reprezentat o amenințare pentru mijloacele de subsistență ale reclamanților și au avut un caracter temporar [Mockienė împotriva Lituaniei (dec.), pct. 48; Da Silva Carvalho Rico împotriva Portugaliei (dec.), pct. 46; Savickas și alții împotriva Lituaniei (dec.), pct. 92-94; Da Conceição Mateus și Santos Januário împotriva Portugaliei (dec.), pct. 29; Koufaki și Adedy împotriva Greciei (dec.), pct. 37-49]. În sens invers, s-a analizat ca o încălcare a Convenției cazul în care beneficiarul a fost pus într-o situație deosebit de precară și a fost obligat să suporte sarcina disproporționată de a pierde o parte semnificativă din prestație (Krajnc împotriva Sloveniei, pct. 49-51), sau cazul în care s-a aplicat o cotă foarte mare de impozitare unei indemnizații de concediere, de 52%, în urma căreia partea a suferit o pierdere substanțială de venit (N.K.M. împotriva Ungariei, pct. 66-74), chiar în condițiile în care, de regulă, este recunoscută o largă putere de apreciere de care se bucură statul în materie fiscală.

Sub aceste aspecte, se constată, față de datele matematice prezentate mai sus, **o diminuare a indemnizației supusă analizei cu 73%** - ceea ce reprezintă o parte mai mult decât semnificativă din cuantum, lucru ce face ca sarcina suportată de beneficiar să fie în mod indiscutabil disproporționată.

Tot astfel, o prelungire de 14 ani a acestei amânări a punerii în plată a indemnizației în cuantumul reglementat prin Legea nr. 341/2004 nu mai poate fi analizată ca fiind, în mod rezonabil, temporară. Perioada mult prea îndelungată de timp în care s-a suspendat acordarea acestei indemnizații în cuantumul reglementat de Legea nr. 341/2004 face ca și din această perspectivă, această ingerință să fie una excesivă.

De asemenea, se constată că această indemnizație este reglementată ca adăugându-se la pensia de limită de vârstă, iar în contextul în care calculul ei se face prin raportare la câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat, este evident că dobândește un caracter cvasi-similar unui drept de asigurări sociale de stat, intrând în mod cert în componența mijloacelor de subsistență ale reclamantului, astfel încât, și din această perspectivă a

analizei, se conturează o gravă afectare a chiar substanței dreptului printr-o menținere a indemnizației la un nivel „încrămănit” la cuantumul din decembrie 2010 - un drept de asigurări sociale prin care statul trebuia să asigure mijloacele de subzistență ale beneficiarului la un nivel rezonabil.

Dintr-o altă perspectivă, se reține importanța garanțiilor procedurale în cadrul evaluării corecte a justului echilibru în contextul drepturilor de asigurare socială, fiind necesar a se oferi o cale judiciară eficientă cetățenilor în raport de dreptul pe care îl afirmă, privitor la indemnizația calculată în temeiul dispozițiilor Legii nr. 341/2004. Or, acest imperativ face ca soluționarea cauzei să impună realizarea unui control efectiv, de către instanță, a respectării standardelor convenționale în ce privește protecția dreptului de proprietate.

În acest context se impune clarificarea problemei de drept ce se ridică, una complexă, care implică stabilirea dacă, în aplicarea dispozițiilor legale menționate, se poate statua de către instanțele naționale, ca urmare a constatării încălcării art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, a existenței unui drept al beneficiarilor indemnizației reglementate de art. 5 alin. 1 lit. o) din Legea 341/2004 de a primi plata corespunzătoare acestei indemnizații la nivelul ce rezultă din aplicarea algoritmului de calcul reglementat în acest text de lege, în condițiile existenței unor dispoziții legale anuale de menținere în plată a acestei indemnizații la nivelul anului 2010.

**PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII,
D I S P U N E:**

Constată admisibilă sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Interpretarea și aplicarea art. 5 alin. 1 lit. o) din Legea 341/2004, așa cum a fost modificat de pct. 10 al art. I din Ordonanța de urgență nr. 95 din 29 decembrie 2014, în raport de dispozițiile art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, raportat la art. 1 alin. 3 și art. 20 alin. 2 din Constituția României, în sensul de a se stabili dacă în aplicarea dispozițiilor legale menționate, se poate constata de către instanțele naționale, ca urmare a constatării încălcării art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, existența unui drept al beneficiarilor indemnizației reglementate de art. 5 alin. 1 lit. o) din Legea 341/2004 de a primi plata acestei indemnizații la nivelul ce rezultă din aplicarea algoritmului de calcul reglementat în acest text de lege, în condițiile existenței dispozițiilor legale anuale de menținere în plată a acestei indemnizații la nivelul anului 2010 (art. 14 din Legea nr. 118/2010; art. 10 din Legea nr. 285/2010; art. 3 alin. 2 din O.U.G. nr. 19/2012; art. 1 din O.U.G. nr. 84/2012; art. 14 lit. l) din O.U.G. nr. 103/2013; art. 13 alin. 1 lit. j) din O.U.G. nr. 83/2014; art. IV alin. 1 din O.U.G. nr. 95/2014; art. 12 alin. 2 din O.U.G. nr. 57/2015; art. 11 alin. 2 din O.U.G. nr. 99/2016; art. 1 alin. 3 din O.U.G. nr. 9/2017; art. 12 alin. 2 din O.U.G. nr. 90/2017; art. 40 alin. 2 din O.U.G. nr. 114/2018; art. IX pct. 2 din O.U.G. nr. 130/17.12.2021; art. XVIII din O.U.G. nr. 168/2022).

Dispune înaintarea prezentei încheieri, la care se atașează următoarele înscrisuri, conforme cu originalul:

- acțiunea formulată de reclamant;
- *sentința civilă nr. 1587/2023, pronunțată la data de 20.06.2023 de Tribunalul Cluj, împotriva căreia a declarat apel reclamantul;*
- apelul reclamantului;
- întâmpinarea formulată de pârâtă;
- punctul de vedere al reclamantului apelant cu privire la sesizarea Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile;

- practica judiciară evocată.

Dispune suspendarea judecării conform prevederilor art. 520 alin. 2 Cod procedură civilă.

Fără cale de atac.

Pronunțată în ședință publică azi, 11.12.2023.

PREȘEDINTE

JUDECĂTOR

GREFIER

Red. /Tehn.
2 ex./01.03.2024